

A Fővárosi Ítéltábla az Imre Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd) által képviselt OTP Ingatlanlízings Zrt. (1012 Budapest, Vérmező u. 4.) felperesnek – az S.B.G.K. Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Bajkai István ügyvéd) által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételek érvényességének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2014. december 12. napján meghozott 4.G.44.617/2014/4. számú ítélete ellen az alperes részéről 5. sorszámon és a felperes részéről 7. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett indokolását a jelen ítélet indokolásában foglaltak szerint részben megváltoztatja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperesnek 1.270.000 (egymillió-kétszázhetvenezer) forint együttes felülvizsgálati és másodfokú perköltséget, és térítsen meg az államnak külön felhívásra 6.000 (hatezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket. A fennmaradó 2.000 (kétezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 6. §-a alapján előterjesztett keresetében annak megállapítását kérte, hogy a keresetlevél mellékletét képező kivonatban szereplő, deviza alapú fogyasztói lízingszerződések részét képező általános szerződési feltételeknek az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét biztosító kikötései tisztességesek, ezért érvényesek. A felperes kijelentette, hogy az általa alkalmazott általános szerződési feltételek a Törvényben írt elveknek hiánytalanul megfelelnek.

A felperes indítványozta, hogy a bíróság a kereseti kérelem érdemi elbírálását megelőzően a Pp. 155/A. § (2) és a 155/B. § (2) bekezdése alapján a per tárgyalásának felfüggesztése mellett kezdeményezzen az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) előtt előzetes döntéshozatali eljárást, illetve kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását.

Az alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását. Előadta, hogy a kereset tárgyát képező szerződéses kikötések egyik időállapotukra tekintettel sem felelnek meg maradéktalanul a Törvény 4. § (1) bekezdése

szerinti elveknek. Indítványozta, hogy a bíróság a felperes által peresített szerződéses kikötéseket mindenekelőtt a Törvény 4. § (1) bekezdésének b), f) és g) pontja szerinti, szövegszerűen ellenőrizhető, mérlegelést nem igénylő objektív szempontok alapján vizsgálja meg, és a többi elvnek való megfelelést csak annyiban vizsgálja amennyiben a b), f) és g) pontban írtaknak a szerződési kikötés megfelel. Amennyiben a bíróság azt állapítja meg, hogy a felperes által peresített szerződéses kikötés akárcsak egy törvényi elv sérelmét okozza, úgy az adott szerződéses kikötés további vizsgálata szükségtelen és ebben a körben a keresetet el kell utasítani.

Az elsőfokú bíróság által a Törvény egésze, illetve meghatározott rendelkezései alaptörvényellenességének megállapítása érdekében kezdeményezett eljárásban az Alkotmánybíróság a 34/2014. (XI. 14.) AB határozatával a bíróság indítványát elutasította.

Az elsőfokú bíróság a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló indítványát mellőzte.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 635.000 forint perköltséget. Az elsőfokú bíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a felperes által a keresetlevélben megjelölt szerződési feltételek a Törvény 8. § (3) bekezdésére és 4. § (1) bekezdésére tekintettel a Törvény hatálya alá tartoznak-e. Amennyiben a felperes által hivatkozott szerződési feltétel nem egyoldalú kamat-, költség- vagy díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötésnek minősül, úgy az adott szerződési feltétel vonatkozásában előterjesztett kereseti kérelmet el kell utasítani, mivel azzal kapcsolatban kereseti kérelem nem is lett volna előterjeszhető, illetve annak tisztességessége és a Törvény 4. § (1) bekezdésben foglalt elveknek való megfelelése nem is vizsgálható. A pénzügyi lízing az adásvételi és bérleti szerződés, valamint kölcsönszerződés elemeit vegyítő speciális szerződéstípus, így a lízingdíj ezeknek megfelelő elemekből tevődik össze. Ebből következően az ingatlanhasználattal, a tulajdonszerzési jogosultsággal, az adásvételi szerződés megkötésével, megszüntetésével kapcsolatban felmerülő költségek, így adó, illeték, egyéb közteher, kezelési- és fenntartási költségek viselésével, illetve áthárításával kapcsolatos rendelkezések nem tekinthetők egyoldalú szerződésmódosítást biztosító kikötésnek, mivel ezek a költségek nem a lízingszerződés finanszírozási eleméhez, hanem annak adásvételi és bérleti szerződési elemeihez tartozó, a lízingbevevőre telepített költségek. Az ilyen költség- és díjemelekre vonatkozó szerződési rendelkezések tehát nem tartoznak a Törvény hatálya alá. Az elsőfokú bíróság ugyancsak a Törvény hatálya alá nem tartozónak minősítette az egyoldalú szerződésmódosításhoz kapcsolódó, az általános szerződési feltételekben rögzített olyan eljárásrendre vonatkozó rendelkezéseket, amelyek az egyoldalú szerződésmódosítás közzétételével, illetve nyilvánosságra hozatalával kapcsolatosak. Nem tartoznak továbbá a Törvény hatálya alá az automatikus módosulást tartalmazó rendelkezések, valamint azok, amelyek esetében a felperes általi módosítás hatálybalépéséhez az ügyfél kifejezett elfogadása szükséges. Az elsőfokú bíróság ezért a kereseti kérelmet érdemben csak azon szerződési feltételek tekintetében vizsgálta, amelyek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerint egyoldalú kamat-, költség- vagy díjemelést tesznek lehetővé. A Törvény 11. § (1) bekezdésére utalással kifejtette, hogy a perben a bíróság kizárólag a Törvény 4. § (1) bekezdésében írt szempontok szerint vizsgálhatta a keresetben megjelölt szerződési feltételek tisztességességét, egyéb jogszabályt nem vehetett figyelembe. Az elsőfokú bíróság a Törvény és Ptk. viszonyát elemezve megállapította, hogy a Törvény a Ptk.-hoz képest lex specialisnak minősül, ezért a

Ptk. tisztességtelenségre vonatkozó szabályait a per elbírálása során nem lehet figyelembe venni.

Az elsőfokú bíróság a Törvény hatálya alá tartozónak minősített szerződési feltételek tekintetében megállapította, hogy azok nem felelnek meg a Törvény 4. §-ában felsorolt követelményeknek, ezért a felperes keresetét teljes egészében elutasította.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását akként, hogy az elsőfokú bíróság által a Törvény hatálya alá tartozónak minősített általános szerződési feltételeket érintő elutasító rendelkezését megváltoztatva állapítsa meg, hogy a szerződési feltételek tisztességesek és érvényesek. A felperesi fellebbezés kifejezetten nem terjedt ki azokra a szerződési feltételekre, amelyekről az elsőfokú ítélet indokolása azt állapította meg, hogy azok nem tartoznak a Törvény 4. § (1) bekezdésének hatálya alá.

A felperes a Törvény és az uniós jog viszonyának feltárás érdekében a másodfokú eljárásban is kérte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.

Az alperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását megváltoztatni akként, hogy kérte mellőzni az elsőfokú ítélet 168. oldalától a 172. oldaláig tartó, a Törvény és Irányelv összhangjával, továbbá az előzetes döntéshozatali eljárás szükségességének kérdésével kapcsolatos indokolási elemeket, valamint kérte annak megállapítását, hogy nincs a per eldöntése szempontjából olyan releváns kérdés, amely az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indokoltá tehetné. Emellett elsődlegesen kérte az ítélet indokolását megváltoztatni oly módon, hogy a felperes valamennyi kereseti kérelmét arra tekintettel kérte elutasítani, hogy a kereseti kérelemben megjelölt valamennyi szerződéses feltétel a maga egészében tisztességtelen és ezért érvénytelen, amelyre tekintettel az elsőfokú ítélet indokolásának a kikötések egyes részeinek a Törvény hatálya alá nem tartozását megállapító részét mellőzni kérte. Arra az esetre, ha a másodfokú bíróság ezt az alperesi álláspontot nem osztaná, másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet indokolásának megváltoztatását oly módon, hogy a kereseti kérelemben szereplő és az elsőfokú ítélet indokolása szerint a Törvény hatálya alá nem tartozó szerződési feltételek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti vélelem hatálya alá tartoznak és tisztességtelenek.

Az alperes kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság téves álláspontot foglalt el, amikor a kereseti kérelemben szereplő egyes szerződési kikötéseket nem egységes egészként értelmezte, és azok bizonyos rendelkezéseiről azt állapította meg, hogy nem tartoznak a Törvény hatálya alá. A Törvény 4. § (1) bekezdésének helyes értelmezése alapján azonban a Törvény az egyoldalú hiteldíj módosítással kapcsolatos rendelkezések összességét érti a kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő kikötés fogalma alatt. Tehát a felperes által a perbe hozott szerződési feltételek a maguk egészében képeznek egy-egy kikötést, így azok egyes részei tekintetében nem lehet kimondani, hogy azok nem tartoznak a törvényi vélelem hatálya alá. Az egyoldalú hiteldíj-módosítást szabályozó kikötések egyes részei logikai okokból sem maradhatnak érvényesek, hiszen az arra vezetne, hogy az eleve tisztességtelenül kikötött jog gyakorlásának módjára az erről szóló értesítés mikéntjére, illetve költségek viselésére a fogyasztó felmondásának jogára vonatkozó rendelkezések a szerződésben fennmaradnának.

Az alperes a másodlagosan előterjesztett fellebbezési kérelem indokolásában előadta, hogy az elsőfokú bíróság által a Törvény hatálya alá tartozónak nem tekintett szerződési feltételek önmagukban is a Törvény hatálya alá tartoznak, azaz a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt

vélelem kiterjed rájuk. Ugyanakkor nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt elveknek, ezért tisztességtelennek minősülnek.

A Fővárosi Ítéltábla az 5.Pf.21.785/2014/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését helybenhagyta, fellebbezett indokolását saját ítélete indokolásában foglaltak szerint részben megváltoztatta. Kifejtette, hogy a Törvény hatálya alá tartozó szerződéses rendelkezés fogalma alatt a követelmények teljesülése szempontjából releváns és ezért egybetartozó kitételek összességét kell érteni. A törvény hatálya alá tartozónak minősítette a lízingtárgy vételárának emelkedése miatti lízingdíj emelésére, a fogyasztó fizetési késedelme esetén a felperes által a fogyasztónak küldendő felszólítás mindenkori Hirdetmény szerinti díjára, a késedelmi kamat mindenkori Hirdetmény szerinti mértékére, a szerződéskötés után felmerült közterhek és költségek – ide értve a biztosítási szerződéssel kapcsolatos költségekre vonatkozó rendelkezést is – fogyasztóra történő áthárítására, a szerződésmódosítás (előtörlesztés) mindenkori Hirdetmény szerinti díjára, a mindenkori Üzletszabályzat és Hirdetmény szerződés részévé válására, és a szerződésben nem szabályozott kérdésekben való alkalmazására, a kamatkedvezmény mértékének és feltételeinek a mindenkori Hirdetmény szerinti változtathatóságára, és a késedelem alatti megszüntethetőségére, felfüggeszthetőségére, a monitoringdíj mindenkori Hirdetmény szerinti mértékére, és a kamatkedvezmény megszűnése esetén a kamatfelár emelhetőségére vonatkozó szerződési feltételeket. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet helyesen állapította meg, hogy a fogalom meghatározások, a szerződések egyedi részei, az árfolyam-különbözet elszámolásának, az árfolyamkockázat és a tulajdonszerzési illeték viselésének, valamint a lízingtárgy használatával kapcsolatos, nem a felperestől függően emelt költségek viselésének szabályai, továbbá a fogyasztó elfogadó nyilatkozatát is igénylő szerződési rendelkezések nem tartoznak a Törvény hatálya alá.

A felperes felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria a Gfv.VII.30.038/2015/5. számú részítéletével a jogerős ítéletet az alperes fellebbezésében tételesen, a Törvény hatálya alá tartozónak minősített általános szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezései körében – a perköltségre is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, és e körben a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. Egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A Kúria egyetértett az eljárt bíróságokkal abban, hogy előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése az adott ügyben nem volt indokolt sem a felperes által megjelölt körben, sem azon kívül eső kérdésekben.

A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott eljárásjogi jogszabálysértésekkel összefüggésben megállapította, hogy a másodfokú bíróság a Törvény 11. §-a alapján helyesen járt el, amikor a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti konjunktív feltételek közül az e) pontban írt feltétel teljesülésének hiányában a többi feltétel fennállásának vizsgálatát mellőzte.

A hivatkozott anyagi jogi jogszabálysértések körében egyetértett a felperessel abban, hogy a Törvény rendelkezéseit nem önmagukban, hanem az adott ÁSZF alkalmazási ideje alatt hatályos jogszabályi rendelkezésekkel összhangban kell alkalmazni. A Törvény rendelkezései ugyanis maradéktalanul megfelelnek a 2/2012. (XII. 10.) PK véleményben és a 2/2014. PJE határozatban foglaltaknak, amelyeket – a másodfokú bíróság álláspontjával szemben – az adott időszakban hatályos jogszabályokkal együtt a Törvény alkalmazása során figyelembe kell venni. A Törvény nem felülírja, hanem összegzi a korábbi anyagi jogi szabályozást és

annak bírói jogértelmezését azzal, hogy egyben korábban nem létező törvényi vélelmet, illetve speciális eljárási szabályokat állít fel.

A Kúria osztotta a másodfokú bíróság álláspontját abban, hogy a per tárgyává tett, és mindkét bíróság által a törvény hatálya alá tartozónak, egyben tisztességtelennek minősített kikötések nem felelnek meg maradéktalanul a Törvény 4. § (1) bekezdés a) és e) pontjában megfogalmazott elveknek. Az egyoldalú szerződésmódosítás csak lehetőség volt a pénzügyi intézmények számára, amennyiben azonban éltek e lehetőséggel, úgy kellett szabályozniuk a szerződésben, hogy ne minősüljenek tisztességtelennek. A világos és érthető megfogalmazás elvét mind az Irányelv és a Bíróság gyakorlata, mind a magyar jog és annak bírósági joggyakorlata korábban is megkövetelte; és azt eredetileg is úgy kellett helyesen értelmezni, ahogyan a Bíróság ítéletei és Kúria elvi iránymutatásai kifejtik.

Az alperes indokolt fellebbezésével támadott, az elsőfokú bíróság által nem a Törvény hatálya alá tartozónak ítélt szerződési kitételekkel összefüggésben a Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett állásponttal értett egyet, amely szerint a másodfokú ítélet sérti a Pp. 220. § (1) bekezdés d) pontját és a 221. § (1) bekezdését. A Kúria hangsúlyozta, hogy a Törvény hatálya alá tartozó perekben egyértelműen tisztázni kell, hogy a per tárgyává tett ÁSZF rendelkezés a törvény hatálya alá tartozik-e, vagyis egyoldalú kamat-, költség- vagy díjemelést tesz-e lehetővé. Az e körön kívül eső kikötések nem tartoznak a Törvény hatálya alá, így azokra nem vonatkozik a Törvényben felállított vélelem. A Törvény hatálya alá tartozás kérdésében a bíróság a kereset, az ellenkérelem, illetve a fellebbezés (csatlakozó fellebbezés) és fellebbezési ellenkérelem korlátai között hivatalból köteles állást foglalni. Ebből következően az adott pertípusnál a kereset elutasítása az ítélet indokolásában kifejtendően alapulhat egyrészt azon, hogy felperesnek nem sikerült megdöntenie a tisztességtelenség törvényi vélelmét, másrészt azon, hogy a per tárgyává tett ÁSZF rendelkezés nem tartozik a Törvény hatálya alá. Mivel a második esetben a feltétel a vélelem hiányában mindaddig tisztességesnek tekintendő, amíg jogerős ítélet másik eljárásban annak tisztességtelenségét meg nem állapítja, ezért az azon alapuló fizetési kötelezettségnek a fogyasztó köteles eleget tenni. Ebből következően a törvény hatálya alá tartozás kérdésének az elszámolás során kiemelkedő jelentősége van.

A Kúria megállapította, hogy az alperes nem indokolta meg a fellebbezése 4. pontjában írt álláspontját arra nézve, hogy valamennyi, a per tárgyává tett ÁSZF rendelkezés a Törvény hatálya alá tartozik. Ezért úgy kell tekinteni, hogy joghatályos alperesi fellebbezés egyrészt az egyoldalú szerződésmódosítással összefüggő felmondási joggal, az arról történő tájékoztatásra vonatkozó szabályokkal összefüggésben, másrészt a fellebbezés 5. pontjában tételesen megjelölt, egyenként megindokolt egyes ÁSZF rendelkezések tekintetében került előterjesztésre. Így a fenti körön kívül eső minden olyan elsőfokú ítéleti megállapítás, amely szerint a vonatkozó ÁSZF rendelkezés nem tartozik a Törvény hatálya alá, első fokon jogerőre emelkedett. A Kúria rámutatott, hogy a másodfokú ítélet indokolásából nem állapítható meg egyértelműen, hogy mely, az alperes fellebbezésében konkrétan vitatott kikötéseket találta a másodfokú bíróság a Törvény hatálya alá tartozónak, s melyeket nem, mivel az érintett ÁSZF rendelkezéseket csak a szabályozott kérdéskör feltüntetésével, általános jelleggel jelölte meg. A felsorolások azonban nem kellően pontosak, mivel azok között egymással átfedő rendelkezések is találhatók. A másodfokú bíróság döntése ezért nem egyértelmű, mert a korábban kifejtettek szerint a jelen pertípusban nem az ítélet rendelkező részéből, hanem annak indokolásából lesz egyértelműen megállapítható a bíróság döntésének jogkövetkezménye. A Törvény hatálya alá tartozó perben a bíróság akkor tesz eleget indokolási kötelezettségének, ha az ítélet alapján egyértelműen beazonosítható, hogy mely

ÁSZF rendelkezések tartoznak a Törvény hatálya alá, és melyek nem. Ennek hiánya ugyanis nemcsak a Pp. 221. § (1) bekezdésének megsértését jelenti, hanem végrehajthatatlanná is teszi az ítéletet. Amennyiben az adott kikötés a Törvény hatálya alá tartozik, egyértelműen állást kell foglalni arról is, hogy az a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti elveknek maradéktalanul megfelel-e.

A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a nem vitatottan mindkét bíróság által a Törvény hatálya tartozónak ítélt ÁSZF rendelkezések tisztességtelenek, így ebben a körben a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. Ugyanakkor az alperes fellebbezésében tételesen, indokolással ellátva megjelölt ÁSZF rendelkezések körében született másodfokú döntést jogszabálysértőnek találta és a jogerős ítéletet e tekintetben a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot a körben új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezte. A megismételt eljárásra nézve a másodfokú bíróságnak előírta, hogy az alperes fellebbezésében tételesen, indokolással ellátva megjelölt ÁSZF rendelkezések tekintetében egyenként – szükség esetén akár mondatonként – kell állást foglalni a tekintetben, hogy az adott ÁSZF rendelkezés a Törvény hatálya alá tartozik-e. Amennyiben a másodfokú bíróság úgy ítéli, hogy az a Törvény hatálya alá tartozik, indokolnia szükséges, hogy az maradéktalanul megfelel-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében írt elveknek.

A Fővárosi Ítéltábla a megismételt eljárásban a Kúria részitélete alapján kizárólag az alperesnek az elsőfokú ítélet indokolása elleni fellebbezésében tételesen megjelölt szerződési feltételek Törvény hatálya alá tartozását és tisztességességét vizsgálta.

Az alperes fellebbezése nagyobb részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla ugyanakkor csak kisebb részben osztja az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a döntés fellebbezett indokait illetően.

Az elsőfokú bíróság a jelen alperesi fellebbezéssel érintett ÁSZF kikötésekre vonatkozó felperesi keresetet a Törvény hatálya alá tartozás hiányában utasította el.

Az alperesi fellebbezés szempontjából jelentőséggel bír, hogy mit kell tartalmi szempontból a Törvény hatálya alá tartozó szerződéses kikötésen érteni. A Törvény 4. § (1) bekezdése alapján az olyan kikötést, amely egyoldalú kamat-, díj- vagy költségemelést tesz lehetővé. A fogalom szempontjából az egyoldalúságon és az emelés lehetőségén van a hangsúly. Az egyoldalúság azt jelenti, hogy a szerződési tartalom fogyasztóra hátrányos megváltoztatását ugyan a szerződés alapján, de a szerződéskötés után a lízingbeadó felperes dönti el. Az emelés lehetősége pedig arra utal, hogy a már a szerződésben szabályozott díj- vagy költségáthárítás mint tény nem minősülhet egyoldalú szerződésmódosítási jog biztosításának, feltéve hogy az áthárított díj, illetve költség a szerződés hatálya alatt a felperes által eldöntött módon nem emelhető, és az adott szerződési feltétel tartalma alapján sem tekinthető lízingdíj emelést lehetővé tevő rendelkezésnek. A per tárgyává tett szerződéses kikötés Törvény hatálya alá tartozásának megállapítását követően válhat szükségessé annak vizsgálata, hogy mely kitételeket kell a szerződéses kikötés részének tekinteni. Ez utóbbiak szintén a Törvény hatálya alá tartoznak, de más megítélés alá esnek, magával a szerződési feltétellel az egész és a rész viszonyában állnak.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Törvény hatálya alá tartozó ÁSZF kikötések meghatározásakor alapvető jelentősége van a perbeli szerződések típusának, azaz annak, hogy pénzügyi lízingszerződésről (a Hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 2. sz. melléklet I/11. pont, 2013. évi CCXXXVII. törvény 6. § 89. pont) van szó. A lízingbeadó a lízingtárgyat a lízingbevevő megbízása alapján abból a célból szerzi meg, hogy azt a lízingbevevő határozott idejű használatába adja úgy, hogy a használatba adással a lízingbevevő viseli a közvetlen terheket, ideértve a fenntartási és amortizációs költségeket is. Ebből következően a szerződés megbízási elemével és a lízingtárgy használatával összefüggő különféle fizetési kötelezettségek szerződés megkötését követő időre szóló pusztán áthárítása – bár a fizetendő díjakat, költségeket emeli – nem minősül a szerződés egyoldalú módosításának. Egyoldalú módosításról azok az kikötések szólnak, amelyek a díjakat, költségeket nem pusztán áthárítják, hanem a szerződés hatálya alatt a fogyasztó e kötelezettségei mértékének emelését is lehetővé teszik. Nem hagyható figyelmen kívül viszont az sem, hogy a perbeli szerződéses feltételek szerint magával a lízingszerződéssel összefüggésben a fogyasztót nem csak lízingdíj, hanem egyéb díjak (pl. a lízingszerződés módosításának díja) és nem csak a lízingtárgy használatával kapcsolatos költségek, hanem egyéb költségek (pl. az ún. többletköltségek) fizetésének kötelezettsége is terheli. Nem lehet tehát abból kiindulni, hogy ami nem a lízingdíj része, az a lízingszerződés fogalma alapján szükségképpen a lízingbevevő fogyasztót terheli, és csak díj vagy költség áthárításról van szó. A lízingszerződés fogalmát éppen ezért minden egyes szerződéses feltétel kapcsán szem előtt kell tartani a Törvény hatálya alá tartozás kérdésében történő állásfoglalás során.

Nem annak van továbbá ügyszövegszerűen, nyelvtilag is a felperes egyoldalú módosítási jogát deklarálja-e, hanem annak, hogy a feltétel alkalmazása – annak tartalmára tekintettel – a fogyasztó fizetési kötelezettségeinek emelkedését eredményezheti-e. Ennek alapján azok a szerződési feltételek is a Törvény hatálya alá tartoznak, amelyek szerződésben maradása az egyoldalú módosítást önmagában lehetővé teszi, még akkor is, ha eredetileg az elsőfokú bíróság által a Törvény hatálya alá tartozónak és tisztességtelennek minősített szerződési feltételhez is kapcsolódhattak.

Lehetnek olyan feltételek is, amelyekből a szerződés megkötésekor még teljesítési kötelezettség nem származott, de ez utóbb a szerződés hatálya alatt többször is felmerülhetett. Ha a szerződési feltételből az tűnik ki: a különböző alkalmak között a díj, költség vagy kamat a felperes által eldöntött módon emelkedhet, úgy az ilyen szerződési feltétel is a Törvény hatálya alá tartozik.

Az előzőekben ismertetett szempontok mellett a Fővárosi Ítéltábla egyetért az alperessel abban, hogy a fellebbezésében tételesen megjelölt ÁSZF kikötések túlnyomó része a Törvény hatálya alá tartozik és tisztességtelen az alábbiak szerint:

1) A lízingtárgy vonatkozásában a lízingbeadónál bármilyen címen felmerülő költségek és ráfordítások fogyasztóra történő áthárítását tartalmazó szerződéses kikötés (I/1. 8.1.18. pont). Az adott kikötés Törvény hatálya alá tartozásának megítélése során az ítéltáblának azt a kérdést kellett megválaszolnia, hogy miként minősítendő az olyan szerződéses rendelkezés, amelynek tartalmát kibontó példalódzó felsorolás elemei között költségek áthárítását és a díjak, valamint költségek egyoldalú emelését egyaránt lehetővé tevő esetek is szerepelnek. A jelen ún. inverz közérdekű perben a Ptk. 207. § (3) bekezdése szerint a (2) bekezdésben

foglalt, a fogyasztó számára kedvezőbb tartalmat elfogadó értelmezési elv nem alkalmazható. Ebből következően nem állapítható meg, hogy az ÁSZF kikötés kizárólag a lízingtárgy megszerzésével vagy használatával kapcsolatos közvetlen terhek áthárításáról szólna. Ha pedig – mint ahogyan azt az utolsó példa is mutatja – új, a felperest megillető díj bevezetését és későbbi emelését is lehetővé teszi, akkor az ÁSZF kikötés a Törvény hatálya alá tartozik. Az adott példán keresztül a saját maga által kidolgozott, az első mondatban megfogalmazott tartalmat a felperes autentikus módon értelmezte is amikor kinyilvánította, hogy e rendelkezés alapján a szerződéskötés után egy új, rendszeresen fizetendő díjat vezethet be, amelyet a „méltányos összegben” való meghatározásán keresztül emelhet is. A szerződési feltétel a Törvény 4. § (1) bekezdésében írt egyik követelményt sem elégíti ki, és különösen sérti a világos és érthető megfogalmazás követelményét [Törvény 4. § (1) bekezdés a) pont], mert nem állapítható meg, melyek a lízingtárgy vonatkozásában a lízingbeadónál bármilyen címen felmerülő költségek és ráfordítások.

Itt jegyzi meg az ítéltábla, hogy a felperes a jogerős ítélettel szembeni felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy a tartalmában idézett (I/1. 8.1.18. pont) pontot az ítéltábla a Törvény hatálya alá tartozónak, míg a lízingtárgy használatával kapcsolatos, nem a felperestől függően emelt költségek viselésének szabályait a Törvény hatálya alá nem tartozónak minősítette. Ténylegesen viszont nem átfedésről, hanem arról van szó, hogy az első alkalmazási időszakban irányadó I/1. 8.1.18. pont a megfogalmazására tekintettel nem tekinthető kizárólag költséget áthárító szabálynak, míg a később alkalmazott IX/1. 1/a. és 1/b. sz. melléklet 1.2. utolsó mondata előtti 11 mondat egyértelműen a lízing fogalmából eredő, költséget áthárító rendelkezés.

2) A továbbhárított megnövekedett költségekkel kapcsolatos rendelkezések (I/1.8.1.22., II/1.9.1.6.).

Ezek a szerződéses feltételek a törvény hatálya alá tartoznak, hiszen a szerződéskötés után keletkezett „többletköltségek” fogyasztóra történő, a felperes döntésétől függő áthárítását, azaz a költségek emelését teszik lehetővé. A költség fogalmának hiányára tekintettel az itt szabályozott többletköltség kifejezés nem érhető, tekintettel arra, hogy nem világos: ha a fogyasztó visel minden bármilyen címen felmerült költséget, akkor mi lehet a lízingbeadó részéről mégis teljesített többletköltség, amit a fogyasztóra átháríthat. A kikötés nem elégíti ki a Törvény 4. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglalt követelményeket, mert a fogyasztó sem a többletkötelezettségei keletkezésének okait, sem a mértékét, sem pedig a változás mechanizmusát nem láthatja előre.

3) A lízingtárgy vételárának a szerződéskötést követő emelkedése, és ennek a szerződésre gyakorolt hatása, valamint a lízingbevevőt ennek kapcsán megillető elállási jogra vonatkozó rendelkezés (II/1.5.1.3.(i) pont, B jelű üzletszabályzat 5.1.3.(i) pont).

Kizárólag a vételár emelkedése esetére alkalmazandó szabályok tartoznak a Törvény hatálya alá, mert csak ezek teszik lehetővé a díj emelését. A szerződési feltétel nem elégíti ki a Törvény 4. § (1) bekezdésben foglalt egyik követelményt sem, nem zárja ki, hogy a vételár a lízingbeadó akaratából növekedjék.

Az alperes fellebbezése ebben a körben annyiban alaptalan, hogy a fenti kikötések (ii) jelű pontja, mint a lízingtárgy vételárának csökkenése esetén követendő eljárást szabályozó rendelkezés nem tartozik a Törvény hatálya alá.

4) Az egyoldalú módosítás megtörténtéről szóló tájékoztatás mindenkor hirdetmény szerinti külön díjára vonatkozó rendelkezés (VI/1.2.4.3. harmadik mondata, VII/1.2.4.3. harmadik mondata, XVII/2. számú üzletszabályzat 13. sz. melléklet 16. pontjának első bekezdés utolsó mondata, XVIII/1. számú üzletszabályzat 13. sz. melléklet 5. pont első bekezdés utolsó mondata, B jelű üzletszabályzat 2.4.3. pont első bekezdés utolsó mondata, valamint 13. sz. melléklet 10.7. pont 2.4.3.pont első bekezdés utolsó mondatát érintő módosítása).

Az azonos szövegű kikötések Törvény hatálya alá tartoznak, mert nem pusztán egy új díjfajtát vezetnek be, hanem – a mindenkor hirdetményre utalva – ennek emelését is lehetővé teszik. A kikötések a Törvény 4. § (1) bekezdés f) pontja kivételével egyik követelménynek sem tesznek eleget, ezért tisztességtelenek.

5) A kamatkedvezmény feltételeinek és mértékének a mindenkor Hirdetmény szerinti változtathatóságára, megszüntethetőségére, csökkenthetőségére, illetve felfüggeszthetőségére vonatkozó rendelkezések (XI/1. és XI/3. számú üzletszabályzat 1/a. és 1/b. számú melléklet I.2. pontjának kizárólag a Hűség Szolgáltatás keretében irányadó ügyleti kamatra vonatkozó része, XII/1. számú üzletszabályzat 1/a. és 1/b. számú melléklet, valamint a XII/3. számú üzletszabályzat 1/a. és 1/b. számú melléklet I.2. pontja, XIII/1. számú üzletszabályzat 1/a. és 1/b. számú melléklet I.2. pontja, XV/1. számú üzletszabályzat 1/a. és 1/b., XVI/2. számú üzletszabályzat 1/a. és 1/b., XVII/1. számú üzletszabályzat 1/a. és 1/b. számú melléklet I.2. pontja, valamint a B jelű üzletszabályzat 1/a. és 1/b. számú melléklet I.2. pontja, 13/a. és 13/b. számú melléklet I.2. pontja).

A szerződéses kikötések a Törvény hatálya alá tartoznak, hiszen az ügyleti kamat emelését teszik lehetővé. Nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdésben foglalt egyik követelménynek sem, és helytállóan állapította meg „vagylagos” indokolásában az elsőfokú bíróság, hogy az arányosság elvét [Törvény 4.§ (1) bekezdés d) pont] biztosan sértik.

6) A kamatkedvezmény késedelem miatti felfüggesztését, megszüntethetőségét lehetővé tevő szerződési feltételek (XIV/1. számú üzletszabályzat 8.1.12. pont, valamint B jelű üzletszabályzat 8.1.12. pont mindkét esetben utolsó mondata).

A szerződési feltételek a Törvény hatálya alá tartoznak tekintve, hogy a fogyasztó által fizetendő ügyleti kamat emelésére adnak lehetőséget. Nem felelnek meg ugyanakkor a Törvény 4. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglalt követelményeknek, mert a szerződési feltételből nem tűnik ki: a fogyasztó késedelme milyen mértékű ügyleti kamatemelést tesz indokolttá.

7) Az egyoldalú módosítás jogát szabályozó további ÁSZF kikötés (B jelű üzletszabályzat 9.1.3. pont azon szövegrésze, amely szerint a fix díjak és költségek minden évben a KSH inflációs ráta mértékének megfelelően módosulhatnak).

A kikötés a Törvény hatálya alá tartozik, mert egyoldalú díj- és költségemelését tesz lehetővé. Nem elégíti ki a Törvény 4. § (1) bekezdés a) pontja szerinti világos és egyértelmű szabályozás követelményét, mert nyelvtanilag sem világos: a fix (tehát állandó mértékű) díjaknak és költségeknek hogyan lehet minimuma és maximuma, ezek az inflációs ráta mértével vagy annak megfelelően változnak-e.

8) A kamatfelár egyoldalú változtathatóságát lehetővé tevő ÁSZF kikötés (B jelű üzletszabályzat 13/a. és 13/b. számú melléklet I.2. pont „a Kamatfelár mértékét...” kezdetű mondat).

A kikötés a Törvény hatálya alá tartozik, mert az ügyleti kamat emelését teszi lehetővé. A szerződéses szabályozás azonban a Törvény 4. § (1) bekezdésben foglalt egyik követelményt sem elégíti ki.

9) A lízingszerződés, a biztosítéki szerződés megkötésével, módosításával, végrehajtásával és megszüntetésével kapcsolatos összes közteher és költség viseléséről rendelkező szerződéses kikötés (I/1.8.1.20. pont).

Az itt szabályozott költségek és közterhek nem a lízingtárgy megszerzésével vagy használatával kapcsolatosak, holott közteher tipikusan ebben a körben merülhetne fel.

A szerződéskötés (módosítás) önmagában közterhek viselésével nem jár. A lízingszerződéssel, annak megszüntetésével, vagy a biztosítéki szerződéssel kapcsolatos közteher lehet pl. a felperesi társaság mint csak lízingszerződéseket kötő pénzügyi intézmény által fizetendő mindenféle adó is, a lízingtárgy harmadik személy részére való elidegenítése kapcsán felmerülő adó, a biztosítéki vételi jog gyakorlásával a felperes által megvásárolt dolog után fizetendő vagyónátruházási illeték is. A közterhek mellett a kikötés költségeket is áthárít anélkül, hogy definiálná, mit ért a költség fogalma alatt. A szerződéskötéssel kapcsolatos költség lehet a felperes által igénybe vett ügyvéd munkadíja is. A felperes számára az üzleti hasznot a lízingdíj van hivatva biztosítani. Az olyan kikötés, amely e haszon növelését lehetővé teszi, tartalma alapján a lízingdíj egyoldalú módosítását lehetővé tevő szerződési feltételként értékelendő. A kikötés tisztességtelen, mert a fogyasztó nem láthatja előre, hogyan változnak a szerződés hatálya alatt a fizetési kötelezettségei, és a változás mértékét sem tudja ellenőrizni [Törvény 4. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiban foglalt követelményeknek való megfelelés hiánya].

Az ítéltábla ugyanakkor megállapította, hogy nem alapos az alperes fellebbezése a kamatfelár szerződésszegés miatti, ún. hibás teljesítési kamatfelárral való felcserélését kimondó ÁSZF kikötéseket (B jelű üzletszabályzat 1/a. és 1/b. számú melléklet I.2. pont utolsó két mondata) illetően. Tekintettel arra, hogy szerződésszegés miatti szankciót szabályozó rendelkezésekről van szó, helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy azok nem tartoznak a Törvény hatálya alá. Ebben az esetben ugyanis a kamatfelár változása nem az alperes egyoldalú döntése, hanem a felperesi szerződésszegés miatt következik be.

Részben alapos az alperes fellebbezése a lízingszerződés, illetőleg a biztosítéki szerződések megkötésével, módosításával, végrehajtásával és megszüntetésével kapcsolatban felmerülő összes közteher és költség, valamint a lízingszerződéssel, a lízingtárgyakkal, biztosítéki szerződésekkel kapcsolatos adó, illeték, engedélyezési költség és egyéb költség áthárításáról szóló ÁSZF kikötéseket illetően (II/4.9.1.2. pont, III/1.9.1.2. pont, III/8. 8. sz. melléklet 5. pont, IV/2.9.1.2. pont, IV/4.9.1.2. pont).

Az ÁSZF rendelkezések azon része, amely szerint a lízingbevevőt terheli a lízingtárgyakkal kapcsolatos adó, illeték, engedélyezési költség és egyéb költség (különösen ingatlanadó és építményadó, beleértve az utólag kifizetendő közterheket és a levonható adók vagy támogatások elvesztését), vagy hatóság által kivetett fizetési kötelezettség – ide értve különösen a tulajdonátruházásokkal kapcsolatban felmerülő költségeket, a lízingtárgy után fizetendő közterheket, illetékeket és díjakat, továbbá az ingatlan-nyilvántartási eljárások díjait, a tulajdonátruházás alkalmával keletkező költségeket és közterheket –, nem tartozik a Törvény hatálya alá, hiszen a lízingtárgy megszerzésével, illetve használatával kapcsolatos költségeket hárít át. Az ÁSZF kikötések azon része viszont, amely a lízingszerződéssel és

biztosítéki szerződésekkel összefüggésben rendelkezik közterhek és költségek áthárításáról, a lízing fogalmából kiindulva a Törvény hatálya alá tartozik, mert a felperes döntésétől függő fizetési kötelezettség emelést tesz lehetővé. A szerződéses kikötés tisztességtelen, mert a fogyasztó nem láthatja előre a költségei emelkedésének okait, mechanizmusát, mértékét és ellenőrizni sem tudja azt. A Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti követelmények közül lényegében egyik sem teljesül.

A III/1.9.1.2. pontban írt feltételre is a fentiek irányadók azzal az eltéréssel, hogy nem tartozik a Törvény hatálya alá a feltétel utolsó két mondata sem, mert pusztán költséget hárít át.

A IV/2.9.1.2. és a VI/4.9.1.2. pont szerinti feltételre ugyancsak a fentiek irányadók azzal az eltéréssel, hogy a feltétel utolsó három mondata sem tartozik a Törvény hatálya alá, mert pusztán költség áthárításról rendelkezik.

Az alperes fellebbezésében támadta az elsőfokú bíróság ítélete indokolását abban a vonatkozásban is, hogy álláspontja szerint a felmondásra, illetve a módosításról szóló értesítésre és ezt követő eljárási rendre vonatkozó szerződési feltételek – az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően – a Törvény hatálya alá tartoznak. Az alperesi fellebbezéssel érintett ÁSZF kikötések közül az I/1.8.1.13., az I/1.8.1.22., a II/1.2.4.1., a II/1.9.16., a II/1.5.1.3., a VI/1.2.4.3., a VII/1.2.4.3., a XVIII/1. 13. sz. melléklet 5. pont, a B jelű üzletszabályzat 2.4.3. és a 13. sz. melléklet 10.7. pontja tartalmaz ilyen rendelkezéseket.

Az ítéltábla álláspontja szerint az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy a Törvény hatálya alá tartozó feltétel tartalmi követelményeit, a 4. § (1) bekezdése alpontjaiban foglaltakat megtestesítő szerződési kitételek összességét kell az egyoldalú módosításra lehetőséget adó szerződéses kikötés fogalma alatt érteni. Miután a szerződési feltétel érvényességéhez szükséges elemekről van szó, amelyek bármelyikének hiánya vagy hibás tartalma a per tárgyát képező szerződési feltétel semmisségét eredményezi, kizárt, hogy felmondási jogra vagy a módosításról szóló tájékoztatásra és ezt követő eljárásra vonatkozó szabályok a szerződési feltételeken kívülre kerüljenek. Az elsőfokú bíróság a Törvény hatálya alá tartozás vizsgálata során abból indult ki, hogy a felhatalmazást és az ok-listát tartalmazó kitételeket kell a Törvény hatálya alá tartozó szerződéses kikötés alatt érteni. A felperes fellebbezésében kifejtett álláspontja is az volt: az ok-lista tisztességességét szükséges vizsgálni. Ugyanakkor ez a kitételek a 4. § (1) bekezdésben foglalt követelmények mindegyikének soha nem felelhet meg, legfeljebb a Törvény 4. § (1) bekezdés b), c) és d) pontjait elégítheti ki. Márpedig az alperes helyesen utal arra, hogy a követelményeknek magában a szerződéses kikötésben kell teljesülniük. Nem képzelhető el tehát az, hogy a követelmények egy részét magán a szerződéses kikötésen, míg más követelményeket csupán bizonyíték szerepet szánó további kitételeken kérünk számon. Abból kell kiindulni, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése értelmében az egyoldalú módosítási jogot teljes körűen kell szabályozni, ami magában foglalja a joggyakorlás módjára, okaira, feltételeire, következményeire, a módosítás esetén a fogyasztó értesítésére és jogaira, valamint az utóbbiak gyakorolhatóságára vonatkozó rendelkezéseket is. Csak így állapíthatóak meg a felperes által meghozandó döntésnek és a fogyasztó erre való reagálásának a tartalmi keretei. A felmondási jogra, valamint a fogyasztó értesítésére és a felmondási jog gyakorlására vonatkozó kitételek, illetve feltételek lehetnek tisztességtelenek, ha a Törvény 4. § (1) bekezdés f) pontjában írtakat nem elégítik ki. Ilyen tisztességtelenséget azonban az ítéltábla ezen feltételek kapcsán nem észlelt, arra az alperes sem hivatkozott. Miután azonban a Törvény hatálya alá tartozó kikötések egyéb követelményeknek sem felelnek meg, a perben nincs jogi relevanciája annak, hogy a

felmondhatóság követelménye teljesült-e. A tisztességtelen szerződési feltétel részeként az alkalmazhatatlanná vált szerződési kitételek is „kihullanak” a szerződésből.

A kifejtett indokok alapján a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett indokait részben megváltoztatta.

A túlnyomó részben elvesztés felperes a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint köteles az alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltiségeinek megfizetésére, amelynek összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése alapján állapította meg. A felperes köteles az alperes felülvizsgálati eljárásban megállapított költségének viselésére is. Az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt 8.000 forint fellebbezési illetékből a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján 6.000 forintot a felperes köteles megfizetni, míg a fennmaradó 2.000 forint a rendelet 14. §-ára figyelemmel az állam terhén marad.

Budapest, 2015. március 24.

Dr. Czukorné dr. Farsang Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Benedek Szabolcs s.k.
előadó bíró

Dr. Magosi Szilvia s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: